

Messzi utakon

Sulhóf József

HANGJÁTÉK

SZEREPLŐK:

Doktor (65 éves),
Anna, a lánya (31 éves),
László, a fia (28 éves),
Lidi, a gazdasszonya (55 éves),
Gézi, Anna férje (35 éves),
Lady Stounton (75 éves),
Bessy, az unokája (23 éves),
Olga, László menyasszonya (28 éves),
Lujo (30 éves).

*(A bejelentés zenéje — tánczene —
lassan lehalkul, mintha távolról szólna,
s kíséri a jelenetet, néha megszakad,
mintha a háttérben táncolók, bálozók
viháncolnának.)*

Anna: Szeptember vége. Milyen korán sötétedik. Nemsokára mehetünk vacsorázni.

Lady: Ne beszéljenek ételről. Úgy kellene, hogy egy ilyen bácskai ebéd végén mindjárt a ricinust is találják.

Doktor: Eljegyzési ebéd. A fiam nőszül.

Gézi: Ostobaság, minek húzzák az időt? Minek ez az eljegyzés? En Laci helyében fogtam volna Olgát és mentem volna az anyakönyvvezetőhöz.

Laci: Kellett ez a mai nap.

Anna: Miért?

Olga: Mert ma nincs nyitva az anyakönyvi hivatal.

Laci: De holnap! Mindjárt hajnalban sorbaállunk, mint a cukorért.

Gézi: Úgy is mondhattad volna, sorbaálltok a cukorért.

Laci: Te vagy a finkász, rád bízom a fogalmazást. Én festő szemmel nézem, képből látom. Egy nagy asztal előtt hosszú sorban állnak a párok. Mi vagyunk legelől és amikor az anyakönyvvezető egy kanálnyit akar adni a mézből, mi fogjuk az egész nagy üveget, mind elvisszük, másnak nem is hagyunk.

Anna: Irigy kutya.

Laci: Aki mondja. Persze, neked már saját bödönöd van. Gyere, Olgám, hagyjuk itt ezt az irigy társaságot. Menjünk ki a fényre, a napba, amíg csak tart ez az ajándékba kapott nyárvégi arany. Minden csupa arany, és ami mögötte van, az ősz szomorúsága, az csak annyi, hogy a

szív egy kicsit megfájdul tőle. De szerelmet lehel a levegő, csókot simogat az arcra a lehulló falevél, csókosan játszik hajaddal az elshamó szellő, minden csupa szépség és szín... Hamar egy anyakönyvvezetőt, mert...

Anna: Menj a csudába. Úgy beszélsz, mint egy vásári kikiáltó. Tessék, tessék, folyvást, folyvást, itt látható az újonnan feltalált boldogság. Beléptidj tiz dinár.

Laci: Gyere, Olgám. Ilyen olcsón nem adjuk.

Lady: Kedvencek, bolondosok. Bessy mesélte, hogy a vasútvonalon is ilyen bolondos volt Laci.

Anna: Nem voltak egy kicsit szerelmesek egymásba?

Lady: Az igazat megvallva, én is azt hittem. Bessy akkor az angol egyetemi hallgatók brigádjával jött, úgy ismerkedett meg Lacival. Mikor most négy év után Opátiában voltunk a folklór-kongresszuson, és Bessy kérte, utazgassunk egy kicsit az országban, azt hittem, Laci miatt akar erre jönni. De látom, egyáltalán nem zavarja ez a mai eljegyzés. A doktorkisasszony pedig nagyon kedves, komoly teremtsének látszik.

Doktor: Igen, Olga nagyon értékes ember.

Anna: Csak éppen miatta nyugdíjaznak, apa.

Doktor: Nem miatta. Hatvanöt éves vagyok.

Anna: Legalább most bejőnnél a városba.

Doktor: Mi keresnivalóm van ott? Negyven évig itt voltam orvos. Az ember mégiscsak a megszokott emberek, arcok között érzi magát legjobban.

Lady: Negyven éve. És én több mint hatvan év előtt mentem el...

Anna: Innen?

Doktor: Hát azért tud magyarul? Csoda, hogy el nem felejtette a nyelvet.

Lady: Megtanítottam az unokámat, Bessyt. Jó tréfa volt, hogy olyan nyelven beszélünk, amelyet senki sem értett körülöttünk.

Doktor: És csakugyan innen ment el? Egy angol lady?!

Lady (*kínos kis szünet után, hirtelen élénkséggel*): Azért érdekes, hogy éppen a doktorkisasszony volt férjét fogadtuk fel, hogy a városból taxin kihozzon. Hogy lehet az, hogy csak sofőr?

Anna: Olga mesélte, hogy Lujo nagyszerű harcos volt, híres hős. De a háború után nem tudott lépést tartani — valami olyant mondott Olga, hogy egyenesen nyomasztotta, lelki beteggé tette, hogy Olga gyorsan haladt az egyetemen, ő pedig lemaradt a tanulásban.

Lady: A katonákkal mindig baj van békében.

Anna: De valami bajt is csinált, hogy egyszerre hullott ki házasságából, hadseregből, pártból. Most taxisofér. Csakugyan érdekes, hogy éppen őt találták.

Lady: Szeretnék még egyet sétálni. Falusi alkonyat... Jöjjön, doktor.

Doktor: Rettenetes a por, Lady Stounton.

Lady: Ez is az emlékeim közé tartozik. Ez a falusi por. Nagyon rossznéven venném, ha nem fuldokolnék tőle. No jöjjön, ne legyen olyan lusta. Úgyis nagyon sokat eszik, idő előtt megüti a guta.

Doktor: Azt nagyon rosszul tenné. Még sok mindent meg szeretnék érni. Legalább mint csendes szemlélő.

Lady: Csendes szemlélő! Gyanús. A férfi akkor ilyen alattomos, ha valamit takargat. Mondja, doktor, nem szeretett maga belém?

Doktor: Hogy kell erre illedelmesen felelni, Anna?

Anna (*nevet*): Apa, erre illetlenül kell felelni.

Doktor: Hogyne, ha szerelmet vallok, képes meghallgatni.

Bessy (*táncról líheg*): Granny, te miért nem táncolsz?

Lady: Hagyd el, ez a goromba doktor éppen most vágta a fejemhez, hogy már olyan öreg vagyok, hogy nem is hódítok.

Bessy: Dehogynem, csak persze nem úgy, mint valamikor, amikor minden kitüntetést, elismerést, hódolatot megkaptál. Maguk nem is tudják, milyen nagyon híres táncosnő volt valamikor az én nagyanyám!

Lady: Ne pletykálgj! Az még az ókorban volt, Antonius és Cleopátra idején.

Bessy: Egész Anglia bolondult utánad. Ha én a nyomodba juthatnék.

Lady: Elégge fájlalom, hogy a tehetőségem a tonkodbá szorult.

Gézi: Vándortehetség. Nem az a fontos, hogy miben jelentkezik. Csak tehetség legyen.

Lady: Minden a szíven múlik. Csak hogy Bessynek éppen a szívével van baja.

Anna: A szívével? Beteg talán?

Lady: Inkább túl egészséges. Én annak idején szégyelltem volna, ha ilyen egészséges lett volna a szívem. Bessy szíve dobog, dobog, és semmi mást nem tud.

Doktor: Hát mit kíván egy szégyen szívtől? Mit tegyen?

Lady: Erezzen. Máskülönben minek dobog?

Bessy: Granny elmélete, hogy hasznavehetetlen a szívem. Még nem ébredt fel. És addig nem tudok igazán szépen énekelni, amíg...

Lady: Amíg követ viselsz a szíved helyén. Na gyerünk sétálni.

Doktor: Hát igazán nem néz be a táncterembe? Annyira kívánt eljönni erre a falusi bálra.

Lady: Imádom a népi táncokat, a népviseletet. De abból alig látni és ha látni, hát foxtrottot táncolnak. Erre nem vagyok kíváncsi.

Gézi: Hja... változik a falu élete. Nem maradhat ott, ahol száz év előtt tartott.

Lady: Na, olyan öreg még nem vagyok.

Bessy (*naiv buzgalommal*): Nem is rád értette. (*Nevetnek.*)

Lady: Induljunk már, doktor. Csak ígérje meg, hogy nem él vissza az alkonyati homállyal.

Doktor: Nem ígérek semmit.

Lady: Erőszakoskodni akar?

Doktor: Nem, hazamenni a botomért. Fáj a lábom. Valami idő készül.

Anna: Én is hazamegyek, intézkedem.

Bessy: Szerettem volna még egy kicsit táncolni.

Anna: Gézi, vezesd haza Bessyt.

Lady: Vigyázzon rá, nehogy elcsábítsa a jóképű legényeket.

Egy kis szünet, a falusi zenekar távoli zenéje

Bessy: Maga miért nem ment a feleségével?

Gézi: Hogy kettesben maradjak magával.

Bessy: Erre én is csak azt mondhatom, amit Granny. Remélem nem él vissza az esti homállyal.

Gézi: Ez lehet felhívás is a kerin-gőre.

Bessy: Ellenkezőleg: Nem akarom, hogy ott folytassuk, ahol délelőtt abbahagytuk.

Gézi: Vagy ahol négy év előtt, akkor, a Vasútvonalon, abbahagytuk. Miért visszakozik?

Bessy: Azt mondta, maga mondta, nem szabad játszani a felelősséggel. Hát velem szabad?

Gézi: Nekem ez egyáltalán nem jóték. Tűz, láng, amely mindent feléget.

Bessy: Szalmaláng. Csak a képzelete gyújtotta.

Gézi: Lehet. De nagy lobot vetett. És sok mindent felgyújtott.

Bessy: Ma délelőtt jöttem, holnap, holnapután megyek tovább. Jobb, ha mind a ketten elfelejtjük, hogy itt jártam.

Gézi: Nem igaz: Délelőtt azt mondta, volt olyan pillanat, amikor úgy érezte, megállt az idő és csak velem folytathat. Mondta?

Bessy: Mondtam. Hazudtam. Felejtésük el.

Gézi: De könnyű szó! Csak idedobja, hogy kijózanítson. De nekem nincs már elég józan eszem ehhez.

Bessy: Most visszaadhatom: de könnyű szó. Olcsó. Mit akar tőlem, velem?

Gézi: Elmenni, magával menni. Jött és kinyílt egy ablak a messzi világ felé. Nem is elmenni akarok, csak egy kicsit kikönyökölni az ablakon.

Bessy: És én vagyok ez az ablak. vagy a kapu, amelyen át a kísétál. Akkor, akkor mást mondott. Azt mondta, szeret. Vagy csak szavak voltak és kéznél voltam, hát rám hullottak?

Gézi: Nem tudom. Ez nem szerelem. Valami misztikus vágy, hogy elmenjek messzi utakra, bolyongjak valahol a világűrben, a tejúton és a Szaturnusz karimáján. És maga jött a csillogásával, az idegenségével. Éveken át az volt a játékom, hogy nyáron Szplitben vagy Rijékán ott ültem a kikötőben és néztem a menő hajókat. Képzeltben velük indultam, potyautas voltam vagy fűtő, idegen, aki csak bekukkantott ide, vagy tengerész, aki örökké a világot járja. És minden utamon magához jutottam el.

Bessy: Arról beszélt, hogy szeretné lemérni az erejét, szeretné engem is felvinni a felhők közé.

Gézi: Mert akkor még azt hittem, vannak csillagok, amelyekig én is felérek. Aztán elment a brigádjával, mi mentünk az ifrósporttal másik állomásra. És vége volt. És most jött és újra felkavarta bennem az őskáoszt, amelyből a világok születnek.

Bessy: Akkor azt mondta, két külön világ, külön naprendszer és nem ér össze a pályája. És most?

Gézi: Itt, ebben a mi Bácskánkban mindenkit elfogott a vágy, hogy elmenjen innen aki valamit akart, valahova fel akart érní. Elvágódtak, szabadulni akartak a fojtogató mocsártól, messzire szálltak, hogy vissza ne hulljanak a porba. És harcok, nagy akarások szántották fel ezt a földet, de az élet még nem tudott úgy igazán kilépni a sárból. Egy bezárt kapun belül állok, rés nélküli falak között, csak az eget látom. De az ég messze van és én csak földi csodákra vágyom. És el akarok menni értük.

Bessy: Velem?

Gézi: Magával. Messziről jött és messzire visz az útja. Vonz a messzeség.

Bessy: Félek.

Gézi: Fél érezni? Fél szeretni?

Bessy: Félek. Ott éltem komor falak, merev formák, szigorú szabályok között, ahol arra, hogy szép hangom van, csak úgy tekintettek, hogy hát valamivel ki kell tölteni az időt egy teniszparti és egy jótékonysági tea között. Jéghegyek közt éltem, páncél van rajtam jégből és nyomorék lettem tőle. *(Egy kis szünet.)* Menjünk, mert ráncsötétedik. Érdekes így az üvegfalon át nézni a táncoló párok árnyékát.

Lujo: Bocsánat... nem akartam zavarni. Eloltsam megint? Máshova is mehetek.

Gézi: Maradjon, ez vendéglő. Mindenki oda ül, ahova akar. Mondja, Lujo, Olgát nem látta délután?

Lujo: Nem láttam.

Gézi: Biztos?

Lujo: Mit néztek rajta? Volt. Elmúlt.

Lujo: Azt mondta, ez vendéglő. Mindenki oda ül, ahova akar. És arra felel, amire akar.

Bessy *(meglepetten)*: Nem akar felelni?

Lujo: Magánügy. Nincs benne a kialakult fuvardíjban. Csak azt vál-

laltam, hogy magukat körül fuvarozom Vajdaságban. Arról nem volt szó, hogy közben mire gondolok.

Gézi: Majdnem igaza van. De akkor miért iszik olyan vadul?

Lujo: Mert ma este már nem kell hajtanom. Nézze, menjenek táncolni. Úgysem arra kell ez a sok beszéd, hogy valamit megtudjon, hanem, hogy én ne kérdezzem, mit vakoskodik az író elvtárs a sötétben az angol kisasszonnyal. *(Nagyot nevet.)* Na mi az, most elszaladnak? Te vagy az, Olga? Hol van a festőd?

Olga: Laci elment a kabátomért. Egyedül vagy, Lujo?

Lujo: Most veled vagyok.

Olga *(derűsen)*: Udvarolni akarsz?

Lujo *(komoran)*: Nem tudom. Csak nem tartozom a betegek közé, akik gyógyultan távoztak.

Olga: Késő, Lujo, már késő.

Lujo: Messzire eltartasz mogodtól, hogy egymás közelébe ne érjünk. Pedig én nagy utat tettem meg a három év alatt, a szemfelylástől a látásig minden szakaszon végigmentem. Ültem a taxiban, vártam és olvastam és olvastam. Úgy látszik, ezt a folyamatot végig kell csinálni.

Olga: Azt akarod ezzel mondani, hogy nincsenek ugrások?

Lujo: Az ugrás csak gyorsabban visz át az árok túlsó partjára de azért el kell haladnod az árok felett.

Olga: És ma már a túlsó parton vagy?

Lujo: Talán még nem egészen. Anynyira mindenesetre, hogy már látom, hol hibáztam el az életem. És ezért jöttem.

Olga: Eljöttél, mert felfogadtak.

Lujo: Nem, úgy váltottam meg egy másik taxistól ezt az utat, mert hallottam, idejönnek. És láthatlak.

Olga: Késő, Lujo. És ha neked elégtétel, hát most visszkapom. Mert Lacival van sokszor az az érzésem, ami benned lehetett akkor, amikor meggyűlöltél, mert könnyebben tanultam. Laci művész szárnnyal a képzelete, messze fellegekben jár, én pedig az anyaggal, a férgekkel, bacilusokkal, vírusokkal bibelődöm.

Lujo: Úgy látszik mind a ketten sikeresen elrontjuk az életünket. Miért?

Olga: Talán mert túl sokat foglalkozunk önmagunkkal. És nem maradtunk meg következetesen azoknak, akik voltunk, harcosoknak.

Akkor csak a harccal, a forradalommal törődünk, a jövőt lestük és az nem volt frázis, éltük, éreztük, hittük, akartuk. Ma értelmiségi köldöknézők vagyunk és mindig csak a magunk kis kérdésein rágódunk.

Lujo: De ha így tudjuk, ne nyugodjunk bele.

Olga: Mire gondolsz?

Lujo: Hányatott házasságunkban egyszer sem ültünk ilyen nyugodtan, beszélgetve. Úgy látszik még van mondanivalónk egymásnak.

Olga: De csak baráti szavak, Lujo. Mert Lacit úgy szeretem, hogy sokszor azt hiszem, téged soha nem is szerettelek.

Lujo (*egy kis szünet után*): Hát ezt kimondtad. Azt hittem megállhatunk, nem kell továbbmennünk ezzel az elrontott életünkkel. Egyre távolabb igazi önmagunktól.

Olga (*szinte sikolt*): Laci, de soká maradtál.

Laci: Hiányoztam? Az jó, akkor érzed, hogy szeretsz. És nagyon szeress.

Lujo: Örülök, hogy nem zavarja a jelenlétem.

Laci: De. Csak hát elfelejtettem, hogy Olga férje voltál. Remélem, te már nem vagy szerelmes a menyasszonyomba?

Lujo: Egy francia vígjátékban most visszakérdezném: Remélem, nagyon szereted a feleségem.

Olga (*nevet*): Ne udvariaskodjatok a bőrömrre.

Laci: Fegyelmezem magam, mert ha az ösztöneimre hallgatnék, most nekiugornék Lujonak. Mondd, te, mit forgolódsz Olga körül?

Olga: Ebből ne úz gúnyt Laci.

Laci (*komolyan*): Nem tréfálok. Féltetek. Miért hallgatsz? Nincs semmi mondanivalód?

Olga: Volna, de...

Laci: Fejezd be a mondatot. De? De?

Lujo: Miattam hallgatsz? Zavarlak? Elmenjek?

Olga: Menj el, Lujo. Az életet nem lehet újra kezdeni.

Lujo: Felelet ez arra is, amit végig sem mondtam?

Olga: Talán arra is... És talán arra is, amit Laci nem is kérdezett...

Lujo (*nagy sóhaj*): Hát nagy dolog az a lelki csendőrség, amelyet az emberbe ültetnek. Rendes körülmények között most egymás torkának es-

nénk, hogy kiharapjuk belőle az életet. Így csak csendesesen elmegyek. Még a villanyt is eloltom nektek. És amíg holdfényben sütkéreztek, én... én... iszom egy nagyot.

Olga: Szegény.

Laci: Engem sajnálj. Gyalázatosan érzem magam.

Olga: Féltesz? Ne féltés.

Laci: Szeretted!

Olga: Szerettem... talán... Ittam a mézből és ittam a kínból. Bajtársak voltunk, én, a hat szemeszter után átszőkött medika és ő, a nagy-szerű harcos, aki sebesülten, tehetetlenül feküdt és tudatlan kezem-ben volt az élete.

Bessy (*egy táncdalt énekel, előbb messziről hallatszik, azután egyre erősebben, közelebből, úgyhogy a beszéd és ének összevegyül.*)

Laci: Még mindig őt szereted.

Olga: Nem. Csak akkor azt hittem, szeretem. De ami akkor, kivüle, az életemet betöltötte, azt nem tudom, nem akarom elfelejteni. Én paraszt-lányból lettem orvos, nagy ára volt, sokat küszködtem, keservesen veredtem érte. És nem akarok más lenni, mint ami vagyok.

Laci: Ott, abban, én is melletted állok. De most csak a mi kettőnk kis ügyéről van szó. Arról, hogy szeretlek és féltetek és nem adlak. Egybe olvadunk, hogy új öntvény keletkez-zék belőlünk. Szeress, szeress, és ne alkard a jövőbe látni.

Hirtelen megszakad az ének és párhuzamosan folyik a két beszélgetés

Gézi: Ide jön, Bessy, Ennek a fának az árnyékába, s innen nézze az árnyakat az üvegfalon. Nézze, hogy kavargott ott bent az élet.

Bessy: Bennem is kavargott minden.

Olga: Szeretlek, Laci. És ne Lujótól féltés, hanem önmagadtól. Néha elfog egy bizonytalan érzés...

Laci: Én csak a kísértetjárástól féltetek.

Olga: Nincsenek kísértetek. Egy sem él bennem. Ezt a szorongó érzést, ezt a kétséget nem Lujo hozta.

Gézi: Most másképp énekel, mint délelőtt, Bessy! Vallja be végre, hogy megolvadt a jégpáncél, hogy maga is érzi ennek az estének a bódulatát.

Bessy: Jó volna messze lenni mindentől, jó volna kibújni, egészen: kibújni a jégpáncélból. Én magáért jöttem és önmagamért. Négy éven át lappangott bennem ez a láz, magam sem hittem benne. Amikor Granny mondta, hogy eljőn ide, a kongresszusra, egyszerre harangok zúgtak bennem... Menjünk innen...

Gézi: Megyünk. Éjjel kettőkor indul a vonat. Fél kettőkor jöjjön le a kertbe. Elmegyünk. Tengerre és onnan tovább, hullámhegyekre és hullámvölgyekbe, örvényekbe. Mindegy, megyünk...

Laci: Szeretsz?

Olga: Szeretlek és akarom, hogy összetartozzunk. Esténként, ha lefekszem, már tervezetek és várlak.

Laci: És én hajnalban azzal ébredek, hogy ki akarom nyújtani a kezem, hogy megsimogassalak.

Gézi: Miért nem mondja meg szóval is, hogy eljőn.

Bessy: Nem fontos a szó. Jövök, mert egyszer el kell indulni erre a messzi útra, hogy találkozhassem önmagammal. Jövök, de...

Lujo (*egészen váratlanul vad erővel bömböl bele a mondatba*): De... mindig van egy mindent megállító de!

Bessy (*sikolt*): Mefiszto!

Olga (*ugyanakkor*): Lujo!

Lujo (*vad, gúnyos nevetéssel hangjában*): De... mindig egy de... Meddig tart nálatok az az önfeledt pillanat, amelyben nincs de? Amíg egészen odatartozok önmagamhoz és valakihez? Vagy hol kezdődik az a pillanat, amikor gondolataitok újra elindulnak, hogy messze száguldjanak és elszakadjanak mindentől, amit az előző pillanat jelentett? Mert ti sohasem tudtok egészen beleveszni érzésekbe, szenevedélybe, még hitbe sem.

Gézi: Mit akar?

Lujo: Kimondani, amit a saját lelkiismeretek nem mond meg. Oda-vágni azt, amit örök töprengéseitekkel, köldöknézéseitekkel lehadzudtok magatoknak Shaw nyomán megteremtettétek a sofőrtípust, az emberfeletti embert, egy nemlétező ideállá növeltétek a polgár előtt a munkást, és odaállítottátok, szembeállítottátok a vak, a híváságos, a nemcselekvő értelmiséggel, de sohasem önmagatokkal. Most itt volna a pillanat, hogy észrevegyétek, hogy a cselekvő ember, akit azért idealizál-

tatok, hogy az igazi munkást ne kelljen észrevennetek, nem eszmény, nem csoda, hanem valóság. Nincs, eltűnt az emberfeletti ember, a cselekvő ember áll a helyén és a tett a döntő.

Gézi: Mit akar?

Lujo: Nem, nem fogsz félbeszakítani ostoba hősködéssel. Mefisztót mondott, angol kisasszony? Igen, az áll itt, mefiszto, a lelkiismeret a maga ördögi valóságában.

Gézi: Elég volt, pimasz!

Lujo: Ne mozduljatok. Úgy érzi, zárt falak között él, nem tud szárnyalni. Pedig nem szárnyalni akar, csak hiú és törtető, és oda akar menni, hullámhegyeken és hullámvölgyekbe, ahol a bomlás zűrzavarában felkönyöklöheti magát. A másik meg inkább idehozza a káoszt, mert még van más asszonya, akit elvet-het.

Laci: Elég volt, hallod-e!

Lujo: Nem volt elég. Részkesetek!

Gézi: Leültlek!

Lujo: Gyere ide hát, te hős. Hősködsz, kakaskodsz. Gyere!

Bessy (*sikolt*): Ne, ne!

Lujo: Jöhet. Nincs nálam sem kés, sem revolver. Csak az erőm.

Gézi: Felelj, mi vagy te? Micsoda erkölcsi magaslatról szónokolsz?

Lujo: A tett erkölcsi magaslatáról. Én vagyok az egyszerű ember, akit ti semmibe vesztek. Én harcoltam és ti kezditek kisajátítani, hogy a csúcokra ti jussatok fel. Fölül vagytok és nem vezettek, hanem egyre messzebbre mentek tőlem. Egyre mélyebbé, egyre parttalanabbá assátok körülöttem az árkot, hogy el se juthassak hozzátok.

Laci: Órült vagy.

Gézi: Állj meg már, szórod a szavakat.

Lujo: Álljak meg, művész úr, és ti, ti mikor álltok meg? Miért hagytok engem magamra? Hol találkozunk össze megint? Én is tudom, mi a mámor, mik a vágyak, az ifjú ál-mok, én is tudom, hogy messzi utakra kell menni, nagy új utakat kell bejárni, hogy a szépet és szebbet megeljük. De ti nélkülüm mentek. Miért nem visztek magatokkal?

Laci: Órült vagy vagy részeg.

Lujo: Kibúvó, hogy ne felelj. Mert közben még az asszonyomat is elrabolod tőlem. Mert az én asszonyom raboltad el.

Olga: Nem, Lujo, az régen volt és messze van és talán igaz sem volt.

Lujo: Tudom, semmi sem igaz, ami volt, csak az igaz, ami van. Mindig csak az örök jelen.

Bessy: Gyújtsa meg a villanyt!

Laci: Mit játszod itt a mefisztót?

Lujo: Túrelmetlenek vagytok, megzavartalak benneteket? Én csak ülök és várjak, hogy rendelkezetek. De most én vagyok fölül, a tett van az önhittség felett.

Gézi: Pusztulj már innen örült papolással.

Lujo: Ne mozdulj, egy lépést sem! Csak állj ott és öleld, öleld, mert tilos és messziről jött és édesebb. Öleld, mert elvisz hullámhegyekre.

Gézi: De most aztán elég!

Laci: Kavarodást akarsz? Botrányt? Szónokolsz nekünk a magad erkölcsi magyarázatáról? Hazudsz, csak azért hőködsz, hogy visszaszerezd Olgát. De nem adom, érted? Nem adom!

Olga: Ne, ne bánts! Hadd mondja végig! Ki tudja mióta és mennyi minden gyült fel benne... szegényben...

Lujo (*meginog*): Sajnálsz?

Olga: Sajnálalak, sajnálom az elrontott életedet, mert nem tudtál végig, mindenben az a hős lenni és maradni, aki voltál, az a hős, akitől elváltak a szemem. Sajnálalak, Lujo, mert tudom, szenvedsz, sajnállak, mert tudom, hogy elszakadsz mindentől és igazán magadra maradsz. Sajnálalak és kisimogatom csapzott hajad a szemedből, sajnállalak, de...

Lujo: Megint de? De késő?

Olga: Igen, nem téged szeretlek.

Lujo (*egyre letörtebben*): Csak sajnálom? Ennyi az egész? És megint te megint felérek hozzád, felkaplak és viszlek... De... elkéstem.

Bessy: Ittas.

Gézi: Részeg. Leitta magát, hogy megszabaduljon a fékektől.

Olga (*gyengéden*): Gyere, Lujo, ne aludj el itt. Segíts, Laci...

Lujo: Nem, ne... hagyjatok... Elkéstem és mehetek vissza megverten...

Olga: Nem megverten, inkább megérsődötten.

Laci: Megszabadulsz a kétségeidről, a kintől, a gyöttrődéstől... a visszahúzó emlékektől...

Olga (*egy kis szünet után, kedvesen*): De ha majd igazán örülsz,

hogy megszabadultál tőlem, azt ne mondd el Lacinak... neki még nem kell tudnia...

Huzakodás zaja

Bessy: Hova viszik?

Gézi: Valahol lefektetik, hogy keresztülmenjen rajta. Hányan vannak így, tüneményes hősök abban a szinte reménytelen és mégis diadalra vitt harcban, s ma elhagyatottan érzik magukat, mert nem tudnak lépést tartani... még az asszonyokkal sem.

Bessy: És amit mondott, hogy csak a tilos... csak a messziség varázsa hozza hozzám? Mi vagyok én ebben a játéokban?

Gézi: Az élet értelme, a csoda, amelyre egész léletemben vártam, a pillanat, amely végre elindít messzi utakra... Mint lángtenger a Walkür körül, úgy lobog feléd minden izzásom, lobog körülöttem a láng...

Bessy: Igazán szeret... sz?

Gézi: Megyünk, együtt megyünk! Mindenségem.

Villany kattan.

Anna (*egy kis szünet után halkán felsikolva, azután letörten, zavarral*): A táskám ittfeljtettem. (*Botorkáló léptekkel elmegy.*)

Zene

Lady (*a zene elhallgatott, szünet, csend*): No nézze, doktor, beszéljünk már másról.

Doktor: Egy szót sem szóltam.

Lady: De amiket gondolt! Ne tiltakozzon! Elismerem, nagyon illedelmes vacsora volt, mindenki ügyesen mellébeszélte, ha egyáltalán kinyitotta a száját másra, mint arra, hogy az ételt berakja.

Lidi: Nem sok kárt tettek a vacsorában.

Lady: De a vacsora annál több kárt tett bennem. Doktor, adjon majd valami jó hashajtót.

Doktor: Szigorúan ahhoz tartja magát, hogy a mi korunkban már csak ételről és emésztésről lehet beszélni?

Lady: Hát miről beszéljek? Arról, ami mindannyiunkat foglalkoztat? Ugyan kérem. Az nem illik.

Olga: Amilyen remek hangulat van, legokosabb lenne, ha mindjárt aludni mennénk.

Lidi: Nem hiszem. A vacsorát, amilyen keveset ettek, még csak megemésztenék. De azt, ami itt mindenkinek a bögyében van...

Doktor: Lidi, ne legyen neveletlen.

Olga: Igen, egész este senki nem mer beszélni róla és maga kimondja. Pedig ez nem való.

Lidi: Én falusi vagyok, gazdasszony. Huszonhat éve. Annácska akkor csak öt éves volt. És tíz, amikor rámmaradt, mert szegény doktor-né... elment. És néztem Annát egész este és elszorult a szívem.

Olga (*hirtelen*): Lujó nem jött el vacsorára...

Lidi: Nem, a doktor-kisasszony férje biztosan elaludt ott a vendéglői szobában.

Olga: Megkérem Lacit, menjen el érte.

Lidi: A vőlegényét küldi a férjéért. Hát mi van itt ma? (*Csörömpölő tálcával elmegy.*)

Lady: Kedélyes hely ez a Bácska. (*Egy kis szünet*). No, most magunkra maradtunk. Kezdje hát el, doktor.

Doktor: Melyik végén? Néztem a lányom, milyen jólnevelt, udvarias. Helyében minden ember botrányt rendezett volna... de ő háziasszony és tiszteli a vendéget.

Lady: És azt hiszi, a botrány az megoldás? Ezt csak így lehet elintézni, úgy tenni, mintha semmit sem látna és mintha nem fájna. Hiszen holnap elutazunk. Tudja maga, milyen gazemberek maguk férfiak?

Doktor: No, maguk sem angyalok. Úgy mutatta be az unokáját, hogy hideg, szenttelen.

Lady: Otthon ilyen volt.

Doktor: És itt rásütött ez a bácskai nap és mindjárt megváltozott. Dajkamese.

Lady: Azt akarja mondani, hogy nem ismerem az unokámat? Hogy csak tetteti magát?

Doktor: Hát ha a véleményemre kíváncsi, legokosabban tenné, ha két pofont adta neki.

Lady: Pofozni egy felnőtt embert?

Doktor: Magának unokája lesz akkor is, ha neki is unokái lesznek. Különbön, bánom is én. Csinálja, ahogy akarja, de ezt magának kell elintéznie.

Lady: Nekem? Hát hogy avatkozhatom én ebbe? Ez Bessy legbelsőbb magánügye.

Doktor: Ez megint valami olyan angolos vagy arisztokratikus... kép-mutatás. Mi csak balkániak vagyunk, nekünk a családtagunk nem idegen.

Lady: Nem tudom, nem gondoltam arra, hogy ebbe bárki is beavatkozhat.

Doktor: Hát mit gondolt? Ülünk itt összetett kezekkel és túrjuk...

Lady: Komolyan beszélsz? És ha Bessy azt mondja, hogy felnőtt ember és semmi közöm hozzá?

Doktor: Legyen taktikus. Kezdje óvatosan. Kezdje mindjárt a két pofonnal.

Pohárcsörgés, rádió halkán szól.

Gézi: Jöjjön, igyon maga is.

Bessy: Mondd úgy, te is...

Gézi: Majd azután, amikor már nem kell óvatosaknak lennünk.

Bessy: Nem akarok válni. Nem akarok szökni. Egyszerűen odaállunk és nyíltan megmondjuk.

Gézi (*meghökken*): Azt nem tehetem.

Bessy: Inkább szökjünk?

Gézi: Sok kényelmetlenségtől megkíméljük magunkat is... őket is.

Bessy: Annát?

Gézi: Annát. A tizenegy évet az életéből.

Bessy: Az első ösztönömről kellett volna hallgatnom, amikor délelőtt még menekülni akartam. Máris viszszaeszik.

Gézi: Nem. Csak nem akarok kíméletlen lenni. Nemcsak mi jelentenénk be, hogy... elmegyünk, hanem válaszokat is kapnánk.

Bessy: Szeretsz?

Gézi (*egy pillanatnyi késéssel*): Szeretlek.

Bessy: Menjünk?

Gézi (*mint fent*): Menjünk.

Bessy: Akkor a többit bízd most rám. Nem szoktam meg, hogy kerüljek. (*Ajtó, kiszól.*) Granny, please, come along, I have something to say...

Lady (*kissé távolabbról*): Why, of course, here I am, darling.

Bessy: Granny, we, that is me and he...

Lady: Várj csak, gyermekem. Várj egy kicsit. Jöjjenek be mindannyian.
Bessy: But Granny!
Lady (*erélyesen*): Bessy énekel nekünk.

Bessy: Nem énekelek. Mondani akarok valamit.

Lady: Mister Gézi kíséri, mint dél-előtt. Doktor, hívja be a doktorkis-asszonyt és Lidit is.

Doktor: Laci hol van?

Anna: Biztosan Olgával a kertben. Laci, Olga!

Olga: Tessék?

Doktor: Azt hittem holdvilág-fürdőt vesztek. Ti pedig Lidinek udvaroltok.

Olga: Csak én. Laci elment Lujóért.

Lady: Hívják be Lidit. Hangverseny lesz.

Bessy: Én nem tudok, nem akarok most énekelni.

Lady (*érezni szaván, hogy szeme is villog*): Egy Grieg-dalt énekelsz. Azt, amelyet délelőtt is hallottunk.

Bessy: Nem! (*Szinte sikolt.*) Nem tudok.

Lady: Énekelj. Búcsúhangverseny. Mindenki üljön le és kezdjük. Kezdjük.

Zongora, bevezető, mert Bessy nem kezdi, a zongora ismétlődik, azután ének, előbb vonakodva, lassan teljes fényvel. Egy perc után közvelelenül a mikrofonba suttozva.

Olga: Most mi lesz?

Anna: Hogy hogy mi lesz?

Olga: Ne tegyél úgy, mintha nem látnád, hogy Gézi és...

Anna (*szavába vág*): Ne mondd ki.

Olga: Dehát mit akarsz? Miért tőröd?

Anna: Mert tehetetlen vagyok. Szébb, fiatalabb, újabb. Én megkoptam.

Olga: De tizenegy év nemcsak koptatott, hanem ezernyi szállal összefűzött, emlékeket adott.

Anna: Mit tehetek? Veszekedéssel ezt nem lehet elintézni.

Olga: Finomkodással sem. Ilyenkor kibújik belőlem a parasztlány, akit nem fegyelmezhet meg semmiféle orvosi diploma. Jön egy ilyen angol és...

Anna: Ez nem nemzeti kérdés. Ez csak egy kis halk, egyéni tragédia.

Olga: Ne nyugodj bele. Nekem mondjátok, ne féljek Laci művészi csapongásaitól. És Gézi? Hát azt lehet, hogy egy szoknya villan és mindent feléget?

Anna: Mit tehetek? Mi vagyok én? Csak az, amit azelőtt vidéki úriasszonynak neveztek. És ezt ma már nem viselik. Csupa tisztázatlan kérdés vagyok és azt sem tudom már, hova tartozom. Álljak oda, hogy tíz év előtt mást fogadtál? Vagy hogy hova lettek az eszmék, amelyekért kiálltál? Mit ér a szó, ha mondani kell, ha nem érzi, hogy mi összetartozunk, és jöhetnek válságok, gyötördések, kétségek, és jöhet jó és jöhet rossz, mi csak egymásért vagyunk. Valaki egyszer azt mondta nekem, az az igazi szerető, aki együtt tud inni a férfivel, együtt megy vele a ködös, kábult, mámoros álmvilágba... És én nem tudom, vele tartok-e még? Háztartás, beszerzés, mosatás, ruhákat rendben tartani, nyugalmát őrizni, kéziratait rendezni... Beleszürkültem. Vagy elfáradtam abba, hogy mindig éberen ügyeljek... Menni akar, szinte beteges vágy él benne, elmenni egy kicsit, ki a világba. Még sohasem járt sehol.

Olga: Miért nem kér útlevelet? Mostanában már adnak egyeseknek. Akkor visszajöhetne.

Anna: Mondtam neki. De valami szakadt bennem. Valahol végére értem az erőmnek. Nem tudom utolérni magam, nem tudok magamra lelteni. Mert nem itt kezdődött és nem ez az első jele, hogy szétszakadunk. Mióta a harcok lángja lelohadt, felengedett a feszültség. Átalakul minden, újra kell rendezni mindent, de én már gyáva vagyok ahhoz, hogy felvegyem a harcot a magam kis életéért, a magam kis boldogságáért... Nem marad más nekem, csak az, hogy várok...

Olga: Peer Gynt bejárja a világot, eljut csúcsokra és völgyekbe zuhan és fáradtan, megviselten, már nem szerelemre, csak szeretetre éhesen visszatér Solweigjéhez...

Anna: Igen, Olga, de Solweignek lenni néha a legnagyobb és legnehezebb asszonyi sors. Mert Solweig nem állíthatja meg azt, aki elindul, csak várhatja, hogy visszatérjen.

Csend, csak a dal hallavszik most megint teljes erővel és befejeződik. Egy pillanatyú csend után:

Lady: Szép volt, kislányom. Nagyon szép volt. Ilyen szépen még sohasem énekeltél. És most gyere, ülj ide mellém, ide a földre, a párnára, mint régesrégén, mikor az ölembe hajtottad a fejed és én meséltem...

Bessy (*sírással küzd*): Nem, Granny, nem kell több mese.

Lady: Doktor, maga menjen ki Mистер és ha megjönnek a férfiak, várjanak egy kicsit. Hogy mondják itt maguknál? Afézsé-gyűlést tartunk.

Bessy: Nem, Granny.

Lady: Vannak dolgok, amelyekben mi asszonyok gyorsabban megértjük egymást.

Anna: Kérem, Lady Stounton, ne...

Lady (*kedvesen*): A korelnök én vagyok és most csak az szólhat, akinek megadom a szót. Nagyon szép, nagyon kellemes volt ez a kirándulás. Amikor ma este elutazunk...

Bessy: Ma este?

Anna: Erről szó sem lehet.

Lidi: Már mindent előkészítettem maguknak, Lady.

Lady (*az egymásra szövődő hangok fölé emeli hangját*): Amikor ma este elutazunk, egy kedves nap emlékéit viszzük magunkkal. Megköszönjük a szíves vendéglátást. Kirándulás volt csupán. Elkalandoztunk a múltba. Most utazunk. A városban éjszakázunk és holnap indulunk haza.

Bessy (*felugrik*): Én nem megyek veled.

Lady: Összecsomagolsz és jössz. Nincs tovább. Láttuk a falut, nyeltük a port, van elég emlékünknél, amit a táskánkba gyömöszöljünk és magunkkal vigyünk.

Bessy: Nem, Granny, nincsenek emlékeim és én nem emlékeket akarok.

Lady: Édes gyermekem, a doktor azt mondta, két pofonnal rendezzem a lelkiállapotod. Régimódi ember. Mi modernnek, fiatalok, ellenezzük az erőszakot. De ha sokat berzenkedsz, elfelejtem, hogy modern és fiatal vagyok...

Anna: Kérem, mylady... talán...

Lady: Csak üljön nyugodtan, még nem fejeztem be.

Bessy: Fáj. Érted? Fáj.

Lady: Fáradt vagy és túlérzékeny.

Bessy: Könnyű nektek, régi arisztokratáknak, akiket évszázadok óta érzéketlenségre neveltek, arra, hogy ne mutassatok se fájdalmat, se könnyet, se kínt...

Lady: És te, az unokám, te mi vagy?

Bessy: Mai lány, egyszerűen csak mai lány. És nem megyek többet vissza komor falak, hideg arcok közé. Ti... akik...

Lady: Mi?! (*Csendes sóhaj*) Tudod miért jöttem ebbe a faluba? Mert itt van eltemetve apám, anyám, mindenkim. És most, hogy közel járok hozzá, hogy utánuk menjek, még egyszer el akartam jönni a régi sírhoz és megkeresni annak a kis libapásztor lányának a lábanyomát, aki... voltam.

Lidi: Idevalósi, ebbe a faluba?

Bessy: Granny, megint mesélsz!

Lady: Bizony, ez olyan, mint egy régi, régi mese. Egyszer volt, hol nem volt... Volt egyszer egy megmentett vagyonkájával hazamenekülő amerikai, akit hazahúzott ez a por és föld, hogy itt haljon meg és magára hagyja csak angolul tudó feleségét és iskolába sem jutó kislányát. Őszelön jó volt, kukoricát loptunk, sütöttünk, jóllaktunk. De nagyon sokszor, éhesen feküdtem le egy fa alól felszedett, ferges almával... és szegény jó édesanyám alighanem többet koplalt, mint evett, hogy én éhen ne vesszek... Mire tizenegy éves lettem, egy őszi szellő elfújta azt a szegény, nyomorúságos kis életét...

Bessy: Granny, édes Grannykám!

Lady: Egy reggel kirepült belőle az élet, aztán megástak egy sírt, valahol a temetőszélen... És én soha, soha többet nem jutottam el oda. Nincs már nyoma sem. Elsimult felette a homok, kidőlt a korhadt kis kereszt és senki sincs már, aki meg tudná mondani, merre lehetett. Te beszélsz nekem fájdalomról, és éppen ma, amikor azért siettem, ki sem csomagoltam, hogy minél előbb odamenjek, hogy legalább azt a temetőt lássam? És a gyermekemlékek temetője nincs meg már és a falu sincs meg már, mert ez többé nem az a falu, mások a házak, az emberek, az utcák, más a nagyvendéglő, amely körül délutánonként gyerekszemmel leselkedtem...

Anna: Dehát hogyan...

Lady: Mondjam tovább? Soroljam tovább, mi mindentől megóvott téged a sorsod? Mondjam el, hogy vá-

rosra kerültem kis cselédnek egy ki-
öregedett balerinához? És mondjam
el az utat, a keserves, szörnyű utat,
ahogyan a kis cselédből híres táncos-
nő, azután egy előkelő angol úr fele-
sége lett? Mit tudsz te minderről?
Mikor ott álltam a dermesztő hideg
tekintetek között a családban, azután
ott gyöttrődtem nagyapád halálos ágya
mellett, ahogyan viaskodott háború-
ból hazahozott sebével. És nem volt
szabad sírnom, mert egy angol nem
mutatja mások előtt a könnyeit, egy
angol előkelőség még akkor sem sír-
hat, ha sajátmagával van négyszem-
közt. Mit tudsz te mindebből? Azután
anyád...

Bessy: Ne bántsod, őt ne bántsod.

Lady: Bátorabb volt nálam, elment, de
... nekem ott kellett ülnöm hosszú
hosszú hónapokon át apád ágya mel-
lett és nézni szenvedését és eltemetni
az egyetlen fiamat... egyetlen könny
nélkül, csak nézni szenvtelen arccal,
illegemesen, hogy elviszik és ot'hagy-
ják egyedül a hideg, pusztá éjszaká-
ban egy kriptában... Most, itt, Bács-
kában, szabadna sírnom, de már nem
tudok.

Bessy: Grannycám!

Lidi: De nehéz pedig az el nem sírt
könyny.

Lady: Mit tudod te, mi az, fáj! Kirán-
dultunk, eljöttünk ide, kedves, kellemes
emberekhez... Apró kirándulás
volt ez csupán, egy kis bácskai ka-
land. És megyünk tovább.

Bessy: Megyünk tovább...

Anna (udvariasan): Dehát ne menje-
nek most éjszaka. Majd holnap.

Bessy: Ma és most... örökre.

Olga: És azt hiszik, ez jó sov? Nem
maradnak nyomai a kirándulásnak?

Anna: Olga, ne!

Olga: De miért elintézetlenül hagyni
a kérdéseket?

Lady: Mert a legtöbb kérdés olyan,
hogy mi nem felelhetünk rá. Lidi ké-
rem, ugyan jöjjön és segítsen gyorsan
átötömi és csomagolni. Még szeren-
cse, hogy ki sem csomagoltunk egé-
szén.

Bessy (felzokor):

Olga: Csak sírj, sírj, te buta kis ide-
gen lány, aki azt hitted, itt is minden
a tiéd, csak eljössz és a kezéd nyúj-
tod ki érte...

Bessy: Fáj, nagyon, nagyon fáj.

Olga: Vigasztaljalak? Mondjam, hogy
csak most ég ilyen nagyon? Mondjam
azt, hogy eljöttél ide egy kirándulás-
ra, szeptemberi majálisra, és a tövis

megszúrt, csalán éget... Mondjam
azt, hogy a napfény is csak úgy fé-
nyes, ha árnyék is van? Mit mond-
hatok neked, akiről most pattan le
először a jégpáncél és kezded megta-
nulni, hogy csak harcon, kínon át
lesz embernyi emberré az ember...?
Sírj, itt Bácskában még legalább sír-
hatsz, otthon úgysem szabad majd...

Halk zene

Laci: Gyere, Lujo, mit ácsorogsz ott
kint egyedül.

Lujo: Jobb nekem kint ülnöm a moto-
rom mellett és csak nézni a más éle-
tét, mint élni a magamét.

Laci: Hagyd már abba. Mit nyeke-
regsz folyton? Hancegtél, hogy te
vagy az erő és a tett embere. Közben
tele vagy komplexumokkal és lassan-
ként te is rothadt intellektuellé válsz.

Lujo: Azért vagy ilyen hangos, mert
még mindig bizonytalannak érzed
magad? Megyünk már, ne félj.

Laci: Alig várom és a hatodik gyerek-
ig ne is lássalak.

Doktor: Mit marakodnak folyton?
Üljön le, Lujo, és isyon egy pohár
bort, hogy kijózanodjék. Olgát pedig
nem adjuk. Hallod, Olga, nem adunk.

Gézi: Hol vannak a többiek?

Olga: Csomagolnak, utaznak. Azért,
jöttem, hogy szóljak Lujonak. Állj
ide a kocsival.

Lujo: Hát jobb is így. Elhoztam őket és
elviszem. Közben én is itt jártam.

Olga: Ami közben volt, csak kirán-
dulás.

Lujo: Kirándulás. A múltba, amikor
még erős voltam, vagy gyenge vol-
tam. Semmi mást nem adsz útra-
valóul?

Olga: Nem kell neked már az én út-
ravalóm. Ma este éreztem, hogy me-
gint úgy nézhetek fel rád, mint ak-
kor, ott a harcokban. Megint felettem
állsz és erősebb vagy, mert elérted,
ami a legnehezebb. Megbirkóztál
önmagaddal.

Lujo (ingerületen): De? Ilyenkor min-
dig jön egy de és ami előtte van csak
simogatás, hogy ne fájjon, ami utána
következik.

Olga: Nincs de. Egyszerűen csak gven-
gőbb vagyok nálad. Nem tudok visz-
szafelé nézni, újra összefűzni, ami
egyszer megszakadt.

Lujo: És most már nem is sajnálsz?

Olga: Nem. Nem véletlenül voltál ak-
kor olyan magas, hogy felnéztem rád.
Most megint felfelé indulsz.

Lujo: Hát akkor... jóéjszakát... Olga.
 Olga: Jó útat, Lujo. Jó útat.
 Laci: A kezéd, Lujo. Szervusz, pajtás. Remélem nem megyek utánad... egy-hamar. *(Egy kis szünet után)* Éppen semmit sem visz el tőled, belőled?
 Olga: Inkább itt hagyott valamit. Azt a jó érzést, hogy akkor nem tévedtem. És ezt a szép őszi napot. Meg engem, aki itt maradok... neked...
 Laci *(szokatlanul csendes, megindult hangon)*: Olgám!
 Gézi *(ingerülten)*: Várhatnátok még egy kicsit... Mindjárt magatokra maradtok.
 Lady: Nem tudom, kinél kezdjem a búcsúzkodást. Isten veled, doktor.
 Doktor: Sajnálom, hogy így elsietnek.
 Lady: Én is sajnálom. Dehát nem jó az embernek látogatóba menni a múlthoz. Galád vendéglátó. Na, viszik is már a csomagjainkat.

Cipekedések zaja.

Gézi *(hal'kan)*: Elmegy?
 Bessy: Elmegyek.
 Gézi: Sose látom többé?
 Bessy: Remélem. Nagyon messze leszünk egymástól.
 Gézi: Térben.
 Bessy: Térben. lélekben, érzésekben.
 Gézi: Más mondanivalója nincs számomra?
 Bessy: Kellemes, szép vasárnapi kirándulás volt.
 Gézi: Tegye hozzá illedelmesen, örvendek, hogy megismerkedtünk.
 Bessy *(elveszti biztonságát)*: Nem örvendek. Megromlott tőle a szép emlékem a vasútvonalról, erről a folk-lorkongresszusról, amelyre Granny-val eljöttünk és erről a szép útról, amelyre úgy készültem.
 Gézi: Utánamegyek. Megvár?
 Bessy: Nem. A színjáték véget ért és a színészek, akik a színpadon a nagy szenvedélyeket játszották, külön-külön hazamennek. Jó éjszakát.
 Laci: Gézi, te is sefithetnél.
 Olga *(távolból)*: Már minden kint van. Indulunk.

Motorzugás,

Olga: Hazakísérsz, Laci? Vagy fáradt vagy te is?
 Laci: Ahhoz, hogy elkísérjelek ebben a gyönyörű holdfényben? Nem, Olgám.

Olga: De nem kérdezel és én nem felelek. Csak szoríts magadhoz. És szeress, nagyon szeress. Jó éjszakát, doktor bácsi és Lidi néni.
 Lidi *(kis szünet után)*: Hát legalább ez, ez szép. Menjen, feküdjön le, doktor úr. Én pedig elrakodok, hogy semmi nyoma se maradjon holnapra ennek a mai napnak.

Egy kis csend.

Anna: Milyen bolondos boldogan mennek... Laci és Olga. *(Sóhaj.)* Erősítsd fel a rádiót.

Tisztán kivehetően hallatszik Solweig dala.

Gézi: Anna, én ma éjjel elmegyek.
 Anna: Tudom, Gézi. Tudtam egész nap.
 Gézi: Még nem tudom, mekkora út áll előttem, azt sem tudom, hová vezet. És azt sem tudom, miért megyek el.
 Anna: Mert már nem tudom, miért maradnál. Az én időm lejárt. A nagy vágyak, a nagy akarások idején találkoztunk. De ma már csak a csendet kínálhatom neked. Te pedig a forgatagba vágysz.
 Gézi: Utazni szeretnék, messze világokat látni. Az ember előbb csak képzeletben tesz nagy, nagy utakat, aztán valami meglöki, elindítja.
 Nem is tudom, mi úz, nyugtalanít.
 Anna: A nyugalom.
 Gézi: Ne hidd, hogy a leány miatt, a leány után... Csak egy ablak, amely kinyílt.
 Anna: És téged kivitt a léghuzam, mint egy pelyhet. Súlyosabbnak hittelek.
 Gézi: Nem vitt ki.

Anna: Ha értenek hozzá, most azt mutatnám, nem bánom. Ha értenék hozzá, most azt mondanám, majd megvizsgasztalódom. De én nem tudok hazudni, játszani. Ha elmegy, ott élek majd a tárgyak között, amelyeknek élete a kettőnk életével kezdődött, ott mozog majd az apró kacatok között, amelyeket együtt szereztünk...

Gézi *(ingerülten)*: Ezek kispolgári dolgok. Most csak az van hátra, hogy emlékeztess, harcos voltam; nem vagyok kispolgár, hűtlenség és felelőtlenség elmenni.

Anna: Én nem mondtam.

Gézi (*egyre jobban belelovalja magát, végül már ordít*): Nem mondtad, nem mondtad! De erre gondolsz. Tudom, érzem, hogy erre gondolsz, ezzel akarsz megállítani, visszatartani. Nem hagyom magam. Érted, nem hagyom magam. Én nem futok el, én csak, mint a festők, távolabbra állok, hogy az egészet jobban átláthassam. Elmegyek, hogy visszajöhessenek és elmondhassam, mit láttam. Érted? És nem hagyom magam visszatartani.

Anna (*megérzi a férfi kiabálásából, hogy visszazokik és szinte derűs, megnyugodott hangon folytatja a beszélgetést*): Én nem emlékeztetek semmire. Menj, én már vissza sem megyek a városba. Kérj útlevelet. Most megkapod a pézt a regényért. Használj erre. Én majd csak akkor megyek be, ha te már elutaztál. Addig itt maradok apáéknál, falun.

Gézi (*még kiabál*): Ezt most mind azért mondom, hogy mutasd a nagylelkűséged. Megakarod mutatni, hogy különb ember vagy nálam.

Anna: Nem akarok semmit. Semmit.

Gézi: De figyelmeztetni akarsz a kötelességeimre. Dehát én nem szököm, én nem akarok elszakadni! Érted? Értsd meg, hogy én minden idegszállammal idetartozom. Idegenben is csak ezzel a szemmel láthatnék. De csábít, amit ott láthatok. Miért mondasz erre, hogy hűtlenül és gyáván elfutok?

Anna: Nem én mondtam. Te vádolsz magad.

Gézi: Mondtad. Mondtad, ha más szavakkal is. Veszekedni akarsz?

Anna: Nem. Mi együtt értünk fel valamikor a csúcsra, te az egyik oldalról, én a másíkról. Akkor elmeséltem neked, hogy egy társasutazáson, még lánykoromban, Barcelonában fent jártam egy hegyen, úgy hívják, Tibidabo. Neked adom. A legenda szerint ide vezette fel sátán a messiást, megmutatta neki a tündéri tájat és azt mondta: Tibidabo... neked adom azt a világot, amelyet innen látsz.

Gézi (*mormolva ismétli*): Tibidabo...

Anna: Megfogtad a kezem és azt mondtad Tibidabo, neked adom a világot, amelyet innen látsz. De mi nem vagyunk se sátán, se messiás — mondtad — és én csak az emberek világát adom neked.

Gézi: Azóta új és új csúcsoakat bejártunk.

Anna: És megint eljutottunk valahova. Add a kezed. Most én állok a csúcson. Add a kezed és lépj fel, ide, mellém. Tibidabo... Néz ki a hold-ezüstben alvó falura, az emberek világára, erre a mi tájunkra. Tibidabo... neked adom. Az akácok lombja már sárgul, messze valhol a hegyeken már köd ül, vagy hó fehérlik, a tenger verdesi a partot és habja halk neszekkel bontakozik... Tibidabo... ez a tiéd, ez a te világod, ahol a pihenő élet új és új erőfeszítésekre gyűjti erejét... Tibidabo... neked adom, a tiéd és ha messzi utakra megy, akkor is veled megy...

Gézi (*nagyon csendesen, melegen*): Egymásnak adtuk a szépséget, az értelmet. A hónapot. És az enyém itt minden homokszem, minden fűszál, minden harmatcsepp. Az enyém a hajnal és az este, a jó nappalok és a csillagos éjszaka. Az enyém a napfény és a hold ezüstje. Az enyém minden utca, minden ház, minden kert, minden ember. Az enyém az egész élet.

Anna: Gyere, ülj ide mellém.

Gézi: Az ember botorkál, keres, olykor vak és érzéketlen. Mert nem tudja, mit akar. Dőre álmokat kerget, vagy csodákat vár és nem veszi észre, hogy csodákban él, teremti a csodákat... Visszafogadsz ebbe a csodavilágba?

Anna: El sem engedtelek innen. Halod, Solweig dala. És az én dalom.

Gézi: De én nem vagyok Peer Gynt.

Anna: Azt az ember csak akkor tudja, mikor bejárta a maga nagy vándorútját.

Gézi: Én ma bejártam. Nagy-nagy utat tettem meg. És elfáradtam.

Anna: Messzi utakról érsz haza?

Gézi: Nagyon messzi utakról.

Anna: Most haza értél? Egészen haza?

Gézi: Egészen. Sokat tévelyegtem, míg haza nem találtam. De most megpihenek. Mert...

Anna: Ne mond ki. Csak nyújtózz végig és hajtsd ölembe a fejed. Pihenj.

Gézi (*egy kis szünet után*): De jó itthon!

A zene véget ér, egy kis csend, azután gong.